

## ! EESMÄRK

Tutvustab lühidalt Noorte Kotkaste organisatsiooni ajalugu.

## ✓ LÄBIVIIMINE JA KONTROLL

Juhendaja annab noorkotkastele ülesande uurida iseseisvalt olulisi ajaloolisi aspekte – suunab noori otsima veebist infot, lugema ajalooramatuid. Korraldab aruteluringi.

### Lühiülevaade organisatsiooni ajaloost

**Asutamine ja tegevus kuni 1940.** Noorkotkaste eelkäijaks oli 1920. aastal moodustatud Noorseppade organisatsioon. Pärast Kaitseliidu taasallukutsumist hakati mõtlema ka noorte kaasamisele. Noorseppade ülemaalisel kongressil 1928 teatas vanematekogu esimees kindral Ernst Pödder, et Kaitseliit kavatses organiseerida noorsugu enda alluvuses Noorte Kotkaste ja Kodutütarde nime all. Noorseppi paluti uues organisatsioonis aluste rajajaiks. Osad noorsepad ei tahtnud väidetavalt meelsasti ühineda, sest Kaitseliidus tarvitati alkoholi ja suitsetati, noorsepad aga kuulusid karskusseltsi. Olukord lahenes positiivselt ja noorsepad said oma kombeid noorkotkastena jätkata.

**Noored Kotkad asutati Kaitseliidu Vanematekogu otsusega 27. mail 1930.** Paljud esimesed liikmed olidki endised noorsepad, kes tulid rühmade kaupa uude organisatsiooni üle. 1931. aastal valmis Theodor Lutsul ka pooletunnine tutvustav film „Noored Kotkad“, mis näitab katkendeid Noorte Kotkaste tegevusest.

Vabadussõjast edasi kandunud patriotism ja riiklikult organiseeritud propaganda tegid organisatsiooni leviku ja menu massiliseks. Noorkotkaste allüksused tegutsesid 1930. aastate lõpuks peaaegu kõigi üldhariduskoolide juures ja neil oli suur ühiskondlik kaal. 8–11aastasi nimetati noorhaugas-

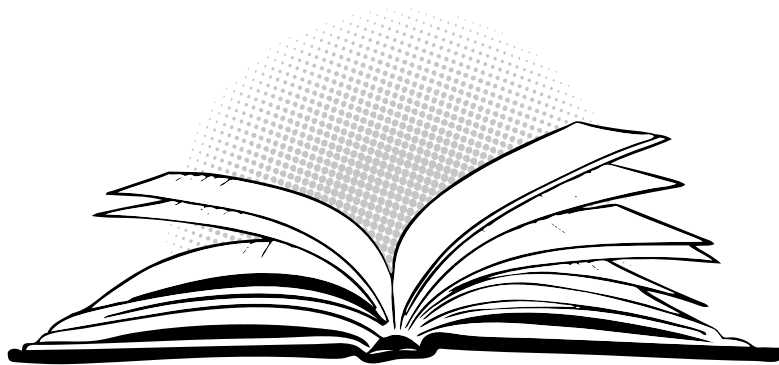
teks, vanemaid noorkotkasteks. Ilmus noortejuhtide häälkandja Kotkas ja selle lisa Kotkapoeg.

1930. aastate lõpul asuti riiklikult ühendama noorkotkaid ja Eesti skaute, mis tekitas algul vastakaid arvamusi. Korraldati ühisüritusi. Ühendorganisatsiooni moodustamine oli seotud sooviga saavutada rahvusvahelise skaudiorganisatsiooni tunnustus. Edasi oli plaanitud moodustada uue nimega ühisorganisatsioon Eesti Noored, mis jäi aga okupatsiooni tõttu pooleli. Enne laialisaatmist 1940. aastal oli Eestis 20 000 noorkotkast ja 1800 noortejuhti.

**Tegevus okupatsiooni ajal.** Okupatsiooni alates paljud juhid represseeriti. Paljud endised noorkotkad said sõja ajal täisealisteks ja astusid või mobiliseeriti Saksa armeesse. 1942. aasta septembris loodi Saksa okupatsiooni tingimustes Noorte Kotkaste organisatsiooni struktuuri põhjal ja ühtlasi Saksa Hitlerjugendi iseärasusi arvestades organisatsioon Eesti Noored. Organisatsioon tegutses Eesti taasokupeerimiseni Nõukogude Liidu Punaarmee poolt 1944.

**Taasasutamine.** Organisatsiooni taasloomise mõte sündis 25. juunil 1989 Tahkurannas, kus toimus president Konstantin Pätsi mälestussamba taasavamine. Algatajateks olid endised noorkotkad Kalju Kressel ja Raimond Ariko, kes olid olnud sama samba avamisel ka 25. juunil 1939. Üle Eesti otsustati järjepidevuse kandjaina kokku kutsuda endised noorkotkad ja kodutütred ning hakata üles ehitama Kaitseliidu eriorganisatsioone.

Noorte Kotkaste organisatsioon taastati ametlikult Pärnumaal Tahkurannas 12. augustil 1989 koos Kodutütarde organisatsiooniga. Nimeks sai esialgu ENKOL (Eesti Noorkotkaste ja Kodutütarde Organisatsioonide Liit). Esimeseks staabiülemaks valiti Kalju Kressel. Võeti vastu dokument „NK ja KT organisatsiooni põhialused“. Sooviti tuua Eesti noorsoole tagasi noorkotkalikud traditsioonid



ja põhimõtted. 1990. aastal toimus Koikkülas I üleriigiline kokkutulek ja esimesed uued noored võeti vastu noorkotkasteks ja kodutütardeks. Valiti ka uued juhid: peavanemaks Matti Päts, peastaabi ülemaks Aldur Soe. Kasutusele võeti 1930. aastatest pärinevad alusdokumendid (põhimäärused, järgukatsed).

Hõlpsamalt kulges organisatsiooni kohapealne taasloomine esialgu Lõuna-Eestis, eriti Tartumaal ja Viljandimaal. 1992. aasta lõpuks oli organisatsioonis ligi 300 noorkotkast. Põhja-Eestis ja mujal tegutses Kaitseliidu malevate juures samuti noorte riigikaitsehuviliste gruppe, kuid noorkotkasteks organiseeriti nad ametlikult alles 1990. aastate keskpaigaks.

16. aprillil 1992 loodi eraldi Kodutütarde organisatsioon, mis tähendas poiste ja tüdrukute eraldamist, nagu see oli enne okupatsiooni.

**Katse loetakse sooritatuks, kui noorkotkas teab asutamiskuupäeva, teab vähemalt nelja kaheksast peavanemast ja oskab orienteeruda organisatsiooni ajaloo etappides.**

## SOOVITUSED

- ▶ Raamatusoovitus: „Mehena meeste ridadesse!“ (küside maleva staabist).
- ▶ Anda noortele iseseisvaid uurimistöid – näiteks vormistada esitlus ja koondusel ette kanda. Juurte tähtsustamiseks otsida oma maleva ajalooga seotud teemasid.
- ▶ 27. mail või 12. augustil koonduse ajal kuulata Noorte Kotkaste marssi.

### Noorte Kotkaste peavanemad.

**1931 – 1940** esimene peavanem oli Kaarel Eenpalu, seejärel kindral Johan Laidoner

**1990 – 1994** Matti Päts (Eesti Noorkotkaste ja Kodutütarde Organisatsioonide Liidu peavanem)

**1994 – 1995** kindral Aleksander Einseln

**1996 – 2002** kindral Johannes Kert

**2002 – 2003** Enn Tarto (kohusetäitja, alates juulist 2002)

**2003 – 2006** kapten Aivar Sarapik

**2006 – 2007** Urmas Piigert

**2007 –** Silver Tamm